

Sygn. akt II K 401/18

I. WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Nidzicy w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia SR Sylwia Kamińska

Protokolant: sekr. sąd. Milena Borowska

po rozpoznaniu w dniach: 11.02.2019 r., 18.03.2019r. sprawy **A. D.**, ur. (...) w N., syna S. i B. z domu W.,

oskarżonego o to, że:

w okresie od stycznia 2017r. do 16 października 2018r. w miejscowości N. przy ul. (...) gm. N. woj. (...) - (...) uchylał się od wykonania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego polegającym nałożeniu świadczenia alimentacyjnego w kwocie 500 złotych na utrzymanie małoletniego syna P. D. określonej co do wysokości wyrokiem Sądu Okręgowego w O. VI Wydział Cywilny Rodzinny sygn.. akt (...) z dnia 07 listopada 2016r. , przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowiła co najmniej równowartość trzech świadczeń okresowych oraz naraziło wyżej wymienioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych

- tj. o czyn z art. 209 § 1a kk

orzeka:

I. oskarżonego **A. D.** uniewinnia od popełnienia zarzucanego mu czynu,

II. na podstawie art. 632 pkt 2 kpk koszty procesu ponosi Skarb Państwa.

ZARZĄDZENIE

1. (...),

2. (...)

N., dnia 21 marca 2019 r.

Sygn. akt II K 401/18

UZASADNIENIE

Pokrzywdzona J. D., reprezentująca małoletniego P. D. w dniu 16.10.2018r. złożyła zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w N. o popełnieniu przez A. D. przestępstwa niealimentacji. Jednocześnie złożyła ona wniosek o wszczęcie postępowania karnego w związku z podejrzeniem popełnienia przez oskarżonego przestępstwa z art. 209§1 kk, z uwagi na uchylenie się przez wymienionego od wykonywania obowiązku alimentacyjnego.

(dowód: zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa k: 1; zeznania J. D. k: 15-17, 90v-91)

J. D. i A. D. od 02.04.2012r. byli małżeństwem, z którego posiadają jedno wspólne dziecko – małoletniego P. D., który urodził się (...)

(dowód: odpis skrócony aktu urodzenia k: 45)

Wyrokiem z dnia 07 listopada 2016r. Sąd Okręgowy w O. (...) VI Wydział Cywilny Rodzinny rozwiązał przez rozwód ich małżeństwo, powierzając wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim synem P. D. matce J. D., zaś ojcu ograniczył władzę rodzicielską do prawa wglądu w proces wychowania i wykształcenia dziecka. Na mocy tego wyroku, Sąd zobowiązał obydwoje rodziców do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania małoletniego P. D., a A. D. zobowiązał z tego tytułu do płacenia alimentów na rzecz małoletniego w kwocie 500 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki małoletniego J. D. do 15-tego każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

(dowód: odpis wyroku z dnia 07.11.2016r. k: 2-3)

Oskarżony w okresie od 23.10.2016r. do 02.09.2017r. przebywał w zakładzie karnym w D.. Odbывая karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, został skierowany do odpłatnego zatrudnienia w firmie (...) w K., gdzie pracował w okresie od stycznia do września 2017r. Dochód, jaki łącznie osiągnął w tym czasie wynosił 14.089,23 zł. Były to miesięczne zarobki w kwotach: styczeń 2017r. – 1.143,36 zł brutto, luty – 1.900 zł, marzec – 2.000,08 zł, kwiecień – 2.000,32 zł, maj – 1869,87 zł, czerwiec – 1.905,60 zł, lipiec – 1.905,60 zł, sierpień – 1.364,40 zł. Nie zgłosił on w zakładzie karnym, gdzie odbywał karę, że zobowiązany jest do płacenia alimentów na rzecz małoletniego syna. W tym czasie, kiedy A. D. był pozbawiony wolności, wychodząc na przepustki płacił byłej żonie alimenty na małoletniego syna P.. I tak miało to miejsce m.in. w miesiącu marzec 2017r., kiedy zapłacił na rzecz syna 150 zł tytułem alimentów. W lipcu 2017r., kiedy zapłacił tytułem alimentów kwotę 250 zł. W sierpniu 2017r. zapłacił 250 zł, zaś we wrześniu 2017r. zapłacił 500 zł tytułem alimentów.

(dowód: wyjaśnienia oskarżonego k: informacja ze służby więziennej k: 33; informacja o uzyskanych dochodach k: 34; zestawienie zarobków k: 35-35v)

Po opuszczeniu zakładu karnego, w okresie od dnia 04.10.2017r. do 12.10.2017r. oskarżony zatrudniony był w firmie (...) Sp. z o.o. W okresie od 10.11.2017r. do 10.01.2018r. pracował w spółce (...) i z tytułu zatrudnienia tam osiągnął dochód brutto w kwocie 5.092,39 zł.

(dowód: zestawienie okresów zatrudnienia k: 19; informacja ze spółki (...) k: 49)

W okresie od stycznia 2017r. do października 2018r., kiedy oskarżonemu zarzucono uchylanie się od wykonania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, polegającego nałożeniu na utrzymanie małoletniego P. D., zgodnie potwierdzeniami (pokwitowaniami) podpisanymi przez matkę małoletniego J. D. - otrzymała ona od oskarżonego tytułem alimentów na rzecz syna następujące kwoty: w styczniu 2017r. i lutym 2017r. - oskarżony nie zapłacił należnych małoletniemu alimentów w kwocie po 500 zł. Przebywał on w tym czasie w zakładzie karnym. W marcu 2017r., kiedy był na przepustce w odbywaniu kary pozbawienia wolności - zapłacił 150 zł tytułem alimentów. W kwietniu, maju i czerwcu 2017r. nie zapłacił alimentów (odbywał karę w zakładzie karnym). W lipcu 2017r. zapłacił tytułem alimentów kwotę 250 zł (będąc na przepustce), podobnie jak sierpniu 2017r. zapłacił kwotę 250 zł. We wrześniu 2017r. zapłacił 500 zł tytułem alimentów. W październiku 2017r. zapłacił 300 zł. Od listopada 2017r. na mocy wyroku Sądu Rejonowego w N.III Wydział Rodzinny z dnia 26.10.2018r. obniżono alimenty zasądzone na rzecz małoletniego P. D. z kwoty 500 zł na kwotę 400 zł. W listopadzie 2017r. oskarżony nie zapłacił alimentów na rzecz małoletniego. W grudniu 2017r. zapłacił na rzecz P. D. kwotę 400 zł. W styczniu 2018r. zapłacił 400 zł, w lutym 2018r. zapłacił 300 zł, w marcu 2018r. zapłacił 400 zł, w kwietniu również zapłacił 400 zł. W maju i czerwcu 2018r. nie zapłacił alimentów na rzecz małoletniego. W tym okresie oskarżony nie pracował, bowiem miał uszkodzone kolano i nie był zdolny do pracy. W sierpniu 2018r. przeszedł operację kolana w szpitalu w D.. W lipcu 2018r. zapłacił jednak alimenty na rzecz syna w kwocie 400 zł, dzięki pomocy finansowej swojej mamy. We wrześniu 2018r. również zapłacił alimenty w kwocie 300 zł. W październiku 2018r. nie zapłacił, zaś w listopadzie i grudniu 2018r. zapłacił po 400 zł tytułem alimentów.

(dowód: wyrok SR w N. III Wydział Rodzinny k: 89; oświadczenia k: 53-66)

Przesłuchiwany w toku postępowania przygotowawczego A. D. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu wyjaśniając, że miał zasądzone 500 zł tytułem alimentów na rzecz swojego syna, ale w 2017r. płacił alimenty w kwocie niższej ustalonej ustnie z matką małoletniego – tj. kwoty po 400 zł, na co przedłożył pokwitowania. Na początku dawał, ile mógł jak wyjaśnił, tj. kwoty po 300 zł i mniejsze, ale zawsze dawał pieniądze na rzecz syna. Starał się płacić regularnie.

(dowód: wyjaśnienia oskarżonego k: 51-52)

W toku postępowania sądowego, na rozprawie w dniu 18.03.2019r. oskarżony również nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i wyjaśnił, że płacił alimenty w takiej wysokości, jakiej mógł, z uwagi na sytuację materialną. Wyjaśnił, że od października 2017 r. miał zmniejszone alimenty do kwoty po 400 zł miesięcznie i starał się je płacić regularnie. Będąc w zakładzie karnym (od października 2016r. do września 2017r.) również płacił alimenty, kiedy wychodził na przepustki. Poza pobytem w zakładzie karnym pracował dorywczo, niejednokrotnie „na czarno”, ale płacił byłej żonie alimenty na rzecz syna. Jeśli nie miał dochodu, bo w danym okresie nie pracował, to pomagała mu matka i wtedy też płacił alimenty w takiej wysokości, w jakiej uzasadnione to było sytuacją materialną i osiąganymi dochodami.

(dowód: wyjaśnienia oskarżonego k: 51-52)

Oskarżony A. D. był dotychczas karany sędownie.

(dowód: karta karna k: 86-86v)

Sąd zważył, co następuje:

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na przypisanie A. D. zarzucanego mu czynu, określonego w art.209 §1 kk tj. tego aby w okresie przyjętym w akcie oskarżenia uchylił się od łożenia na utrzymanie swojego małoletniego syna, a przez to naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Ustalając stan faktyczny, Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach o charakterze obiektywnym, tj. pokwitowaniach wpłat tytułem alimentów na rzecz małoletniego przełożonych przez oskarżonego, których nie kwestionowała też matka małoletniego J. D.. Sąd wziął też pod uwagę wyjaśnienia oskarżonego, wskazujące na powody jego okresowego niealimentowania na rzecz małoletniego P. D. tj. pobyt oskarżonego w zakładzie karnym od października 2016r. do września 2017r., jego czasową niezdolność do pracy od maja 2018r. do sierpnia 2018r. oraz okresy kiedy nie osiągał dochodu, albowiem nie pracował.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że obecna ustawa karna (od 31maja 2017 r.) przewiduje przestępstwa niealimentacji w postaci uchylenia się od obowiązku alimentacyjnego (art.209 §1 kk) oraz spowodowania tym niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (art.209 §1a kk). Przepis art.209 §1 kk stanowi bowiem, że odpowiedzialności karnej podlega ten, kto uchylił się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące. Wprawdzie na gruncie w/w nowelizacji ustawodawca wyeliminował znamię uporczywości, jednak nie wyeliminował znamienia uchylenia się do wykonania obowiązku alimentacyjnego.

Tym samym, nadal pozostaje aktualna przesłanka w zakresie uchylenia się sprawcy od wykonywania obowiązku alimentacyjnego. Pojęcie „uchylania się” wyjaśnione zostało w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 09.06.1976r. sygn. akt VI KZP 13/75, opubl. OSNKW 1976/7-8, poz. 86, gdzie wskazano, że: „uchylania się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość

wykonania tego obowiązku nie dopełnia go ze złej woli”. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 17.04.1996r. sygn. akt II KRN 204/96 OPUBL. Prok. I Pr. – wkł. 1996/11, po 4, wskazując, że: „ W pojęciu uchyla się mieści się negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do wykonania nałożonego na nią obowiązku, który sprawia, że mimo obiektywnej możliwości jego wykonania, sprawca tego obowiązku nie wypełnia, gdyż wypełnić nie chce lub też zlekceważył obowiązek nałożony wyrokiem. Ten negatywny stosunek winien być wykazany stosownymi dowodami”.

W świetle powyższego konieczne jest zatem ustalenie i wykazanie, że sprawca uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego.

W rozpoznawanej sprawie przesłuchano zarówno matkę małoletniego P. J. D., jak i oskarżonego, którzy zgodnie podali i wskazali, w jakich określonych miesiącach oskarżony wpłacał konkretne kwoty tytułem zasądzonych alimentów na rzecz małoletniego – mając na uwadze okres zarzucanego mu w akcie oskarżenia uchylania się od tego obowiązku tj. od stycznia 2017r. do 16.10.2018r. Poza sporem jest, że oskarżony w styczniu i lutym 2017r. nie zapłacił należnych małoletniemu alimentów w kwocie po 500 zł. W tych miesiącach był on pozbawionym wolności i odbywał karę pozbawienia wolności. Co prawda był on odpłatnie zatrudniony, nie mniej jednak jak przyznał nie wiedział, że będąc pozbawionym wolności ma prawo przekazywać alimenty na rzecz syna, tym bardziej, że jak wyjaśnił na rozprawie w dniu 18.03.2019r. nie zgłaszał w zakładzie karnym, że taki obowiązek w ogóle na nim ciąży. W marcu 2017r. zapłacił tytułem alimentów kwotę 150 zł (będą na przepustce w odbywaniu kary), w kwietniu, maju i czerwcu 2017r. nie zapłacił alimentów, bowiem ciągle przebywał w zakładzie karnym. W lipcu 2017r. będąc na przepustce, zapłacił tytułem alimentów kwotę 250 zł. Podobnie w sierpniu 2017r. zapłacił 250 zł. We wrześniu 2017r. zapłacił 500 zł tytułem alimentów. W październiku 2017r. zapłacił 300 zł. Od listopada 2017r. na mocy wyroku Sądu Rejonowego wN. III Wydział Rodzinny z dnia 26.10.2018r. obniżono alimenty zasądzone na rzecz małoletniego P. D. z kwoty 500 zł na kwotę 400 zł. Po dacie wydania tego wyroku jedynie w listopadzie 2017r. oskarżony nie zapłacił alimentów na rzecz małoletniego. W grudniu 2017r. zapłacił na rzecz P. D. kwotę 400 zł. W styczniu 2018r. zapłacił 400 zł, w lutym 2018r. zapłacił z tym, że była to kwota 300 zł, w marcu 2018r. zapłacił 400 zł, w kwietniu również zapłacił 400 zł. W maju i czerwcu 2018r. nie zapłacił alimentów na rzecz małoletniego. Nie mniej jednak, w tym okresie brak uiszczenia należności z tego tytułu jest, w ocenie Sądu usprawiedliwione okolicznościami, które wykazał oskarżony. W tym okresie oskarżony nie pracował, bowiem miał uszkodzone kolano i nie był zdolny do pracy. W sierpniu 2018r. przeszedł operację kolana w szpitalu w D., co potwierdził dokumentami okazanymi w sądzie, podczas rozprawy w dniu 18.03.2019r. W lipcu 2018r. pomimo tego, że nie pracował zapłacił alimenty na rzecz syna w kwocie 400 zł. Jak wyjaśnił pomagała mu wtedy finansowo jego mama. We wrześniu 2018r. również zapłacił alimenty w kwocie 300 zł. W październiku 2018r. nie zapłacił należnych alimentów.

Tym samym, analizując kolejno miesiące, w których oskarżyciel publiczny zarzucał A. D. uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego nie sposób uznać, by oskarżony faktycznie mając obiektywną możliwością wykonania obowiązku nie czynił tego ze złej woli. W pojęciu „uchylania się” zawarty jest zawsze negatywny stosunek sprawcy do świadczenia, sprawiający, że nie dopełnia on swojego obowiązku, mimo że ma obiektywną możliwość jego wykonania. Tak więc sam fakt niewypełniania obowiązku opieki materialnej nie jest równoznaczny z uchylaniem się od jego spełnienia. Należy bowiem zawsze zbadać przyczyny niewywiązywania się z tego obowiązku, które mogą mieć również charakter obiektywny i usprawiedliwiać sprawcę. Co więcej, do pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności konieczne jest wykazanie, że celowo i umyślnie nie wykonuje on obowiązku opieki, mając jednocześnie świadomość możliwości jego wykonania. Istotne jest więc szczególne nastawienie psychiczne sprawcy, wyrażające się w zamierzonej powtarzalności jego zachowania, znamionującej chęć nieświadczenia zobowiązania, niezależnie od pobudek, oraz podtrzymywanie stanowiska co do niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego. Za przejaw takiego nastawienia psychicznego sprawcy przestępstwa niealimentacji w orzecznictwie uznano porzucenie pracy lub jej zmianę na gorzej płatną (wyr. SN z 19.12.1979 r., V KRN 297/79, OSNKW 1980, Nr 6, poz. 79; uchw. SN z 9.6.1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, Nr 7–8, poz. 86). Na gruncie niniejszej sprawy, w ocenie Sądu nie sposób przyjąć, aby oskarżony celowo i umyślnie ze złej woli nie wykonywał ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego. Nawet będąc pozbawionym wolności, będąc na przepustkach płacił alimenty na rzecz małoletniego. W pozostałych miesiącach kiedy przebywał w

zakładzie karnym tj. do października 2017r. nie wiedział o możliwości uiszczania alimentów poprzez potrącenie ich z wynagrodzenia, które otrzymywał z odpłatnego zatrudnienia. Podobnie usprawiedliwionym jest w okresie maja i czerwca 2018r., i sierpnia 2018r., kiedy nie był zdolny do pracy.

Wobec powyższego, Sąd nie dopatrył się ani złej woli po jego stronie, ani świadomego uchylania się od realizacji ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego. W zachowaniu oskarżonego brak było negatywnego nastawienia do ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie syna, co jest niezbędne dla przypisania znamion czynu zabronionego z art. 209 § 1a k.k. Warunkiem karalności danego zachowania nie jest bowiem samo niewykonywanie ciążącego na sprawcy obowiązku łożenia na utrzymanie dziecka, lecz uchylanie się od tego obowiązku, w sposób nacechowany złą wolą.

Skoro oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion strony podmiotowej czynu zabronionego z art. 209 § 1a k.k., zachodziła negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. W tej sytuacji zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. Sąd wydał wyrok uniewinniający.

Na podstawie przepisu art. 632 pkt 2 k.p.k., wobec uniewinnienia oskarżonego kosztami procesu obciążono Skarb Państwa